

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Paragraphvs V. Qualiter juspatron. probari debeat, & de eo constare, ut admittatur quis ad præsentandum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

valere electioni, ita ut quæ de hoc statuta sunt, plerumque etiam locum habeant in præsentatione secundum Gloss. in c. ultim. de elect. in 6. v. electione, vide proinde de super dicta quoad excommunicatos, aliæ censurâ Ecclesiasticâ irretitos.

Quæstio 76. An possessor juris patronatûs, cui vere dominium illius non competit, obtineat jura patronatûs, etiam post contestatam litem, intellige, motam super ipsum jus patronatûs, seu proprietatem juris patronatûs, & non super possessionem?

Respondeo ad primum affirmativè; dum est possessor bonæ fidei (qualis erit, dum probabilibus fundamentis credit patronatum sibi deberi. Castrop. n. 25. Azor. cit. q. 17. ex Abb. in c. consultationibus. b. r.) secus si malæ fidei; ita expressè cit. c. consult. Gonz. ad reg. mens. gl. 25. n. 6. cum communi, fructus enim rei debentur possessori bonæ fidei. c. gravi. de rest. spoliat. fructus autem juris patronatûs sunt præsentare clericum, honorificum locum tenere, &c. Et procedit id à fortiori, si dicatur cum Abb. Gonz. Azor. l. cit. præsentationem non esse tam fructum naturalem, quàm industrialem, ex eo, quòd patronus industriam apponere debeat, ut persona idonea nominetur, & intra tempus sibi concessum: cum fructus industrialis in omnium sententia debeatur possessori bonæ fidei; Castrop. ibidem ex Covar. v. resol. l. c. 10. n. 16. Unde jam præsentatus à tali, si aliud nihil obstat, est instituendus, & est præsentatio valida, & nullatenus annullanda, etiam postquam constiterit, jus patronatûs spectare ad alium, etiam si dicatur, præsentare esse fructum naturalem; nam possessor bonæ fidei non tenetur fructus naturales bonæ fidei consumptos restituere, nisi ex illis factus sit ditior; factâ autem præsentatione jam ille fructus juris patronatûs consumitur, neque patronus factus est ex illo ditior. Castrop. loc. cit. citans Abb. in c. consultation. in fine. Laym. ad c. querelam. de elect. n. 3. Corrad. l. 1. c. 6. n. 360.

2. Respondet ad secundum negativè Glm. c. cum venissent. de integ. restit. cui consentire videtur Laym. loc. cit. ed quòd, licet possessori fidei debeantur fructus rei post litem contestatam, seu lite pendente, quousque ea definiatur, ipse tamen eos accipiat sub obligatione restituendi vero Domino, si causâ cadat. Jam verò hanc obligationem subire nequeat possessor juris patronatûs; cum facta præsentatione, & institutione securâ, hæc revocari nequeat; & licet præsentatio revocari posset non secutâ institutione; cum tamen præsentatio ordinetur ad institutionem, illâ lite pendente inutiliter fieret, si lite pendente institui nequit præsentatus. Contrarium tamen tenet Castrop. loc. cit. Abb. in c. ex literis. b. r. n. 7. & 8. Azor. loc. cit. q. 18. ed quòd, dum possessor juris patronatûs factâ præsentatione cadit causâ, possit adhuc facere restitutionem, habendo causam præsentationem à se factam, quæ non propterea fit inutiliter; quòd autem non sequatur institutio, sed sufficiat eam sequi lite finitâ; quin & cum sequi possit lite adhuc pendente, institutio, esto, hæc fit irrevocabilis; id enim favore Ecclesiæ conceditur, ne ob litium longitudinem vacet diutius; insuper hujusmodi fructus, cum non consistat in commodo pecuniario, esto, possessor bonæ fidei alios fructus restituere teneatur, non videatur ad hujus fructus restitutionem obligari.

Quæstio 77. An, & qualiter jus præsentandi ad prælaturas Ecclesiarum conventualium aut collegiatarum haberi possit per laicos?

Respondeo: id nequaquam iis competere, de quò dictum satis supra, nisi fortè de speciali privilegio Papa, quâ ratione id competit regibus Hispaniarum. Laym. ad c. nullus. de elect. n. 14. & videre est in concilio Tolet. 12. c. 6. item regibus Galliæ concessa potestas Episcopos aliòsque prælatos nominandi & præsentandi summo Pontifici, ut videre est in Concil. Lateran. sub Leone X. sess. 11. in Epistola ipsius Leonis, cujus initium primitiva. Item regibus Poloniæ, de quo Laym. ad c. si archiepiscopus, de temp. ordin.

PARAGRAPHVS V.

Qualiter jus patronatûs probari debeat, & de eo constare, ut quis admittatur ad præsentandum.

Quæstio 78. Quotuplex sit probatio juris patronatûs in genere, hoc est tam ex privilegio, quàm ex jure communi habiti.

Respondeo duplex: una vera seu irrefragabilis; quando exhibetur publicum instrumentum, si-ve privilegii si-ve foundationis. Altera præsumpta, & nihilominus legitima, quæ assertur ex immemoriali quasi possessione & præscriptione; cum minor non sit virtus præscriptionis in nanciscendo dominio, quàm traditionis procedentis à vero Domino juxta l. traditionis. C. de pactis Lott. l. 2. q. 7. n. 27. & seq. citans Feder. de Senis cons. 234. n. 1. Paul. de Citad. trade jurep. 3. p. causa 5. n. 1. & 26.

Quæstio 79. Quot modis probetur, & probandum sit jure novo Tridentini Jus patronatûs quò ad proprietatem; de quasi possessione enim queretur postmodum, &c.

Respondeo: jus patronatûs privatorum, in quibus regulariter non præsumitur usurpatio, probandum tribus modis; nimirum vel ostendendo titulum ex fundatione, vel dotatione per authentica documenta, & alia à jure requisita vel per multiplicatas longissimo temporis cursu, qui hominum memoriam excedat, præsentationes vel alias secundum juris dispositionem.

2. Jus verò patronatûs in iis personis, in quibus id jus plerumque ex usurpatione potiùs quasitum præsumi solet, quales sunt persona potentes, communitates, vel universitates, pleniorè & exactiorè ad docendum verum titulum requirit probationem, nec immemorialis temporis probatio aliter ei suffragatur, quàm si præter reliqua ad eam communia præsentationes, etiam continuatæ, non minori saltè, quàm 50. annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur, ita expressè decernit Trid. sess. 25. c. 9. ex quibus vides concilium quò ad modum & formam probandi jus patronatûs privatorum nihil innovalle; ideòque proceditur cum regulis generalibus juris communis; quibus attenditur; ubi constat de explicito

plicito titulo foundationis, vel dotationis, vel de alio privilegio seu mixto, nulla cadit questio circa probationem, uti & tunc quod ad potentes nihil innovatum est. Card. de Luca *in sum. juris. n. 50.* De cetero autem concilium respectu potentium juris dispositionem alterasse, novamque formam rigorosam induxisse in eo eorum jure patronatus, quod ex sola diuturna possessione seu prescriptione acquisitum prætenditur, ob malam usurpationis presumptionem. C. de Luca *ibid. n. 57.* Porro an, dum personæ potentes se non astringunt ad titulum resultantem à sola diuturna possessione, sed allegant, & probare volunt titulum explicitum foundationis vel dotationis, sufficiat probatio hujus tituli per testes, vel alias probationis species, diversa sunt opiniones, ut Card. de Luca *loc. cit. n. 69.* quarum utramque ait recipiendam respectivè pro qualitate facti, prout nimirum militat, vel excluditur illa suspicio, ob quam in potentibus hæc rigorosa forma inducta, idque pro judicis vel superioris prudenti arbitrio; unde jam in specie sit

Questio 80. Qualiter probetur jus patronatus privatorum per authenticum documentum, & alia à jure requisita; seu quid veniat hic nomine authentici documenti?

1. Respondeo: tametsi documentum nomen sit genericum, comprehendens tam scripturas authenticas & publicas trium vel duorum testium subscriptione vel præsentia confectas per manum publicam, quæ veniant nomine instrumenti, quàm probationes quasvis alias, quibus de veritate docemur. v.g. quæ fiunt per testes, etiam deponentes de tenore & amissione scripturæ: in præsentia tamen tò documentum arctari ad scripturam, & usurpatum à Tridentino pro instrumento, ne aliàs reliqua verba sequentia in dicto concilii decreto sint superflua, ut quid enim (si comprehenderentur aliæ probationes) subungere necesse erat: sive etiam ex multiplicatis præsentationibus, alijsq; secundum juris dispositionem. Castrop. *cit. d. 2. p. 3. n. 3.* citans Leon. *in thes. for. Eccl. c. 21. n. 2.* Barb. *de pos. Ep. p. 3. alleg. 72. n. 22.* Gonz. *gl. 18 n. 32.* In præsentia autem scriptura authentica erit Bulla Episcopi, seu consensus illius, in scripto concessus ad fundandam vel dotandam ecclesiam. Castrop. *ibid. n. 2.* citans Barb. *ubi ante n. 24.* Ricc. *in pr. for. eccl. resol. 125.* Quod si non originalis ipsa Bulla, sed solum illius exemplar & transumptum ostendatur, ut fidem faciat, debet habere à jure requisita in ejus confectioe, extractione, compulsatione juxta cap. cum p. Tabellio. *de fide instrum.* (de quibus optimè Covarr. *pract. qq. c. 21.* & Menoch. *de arb. casu 87.*) nimirum ut sit extractum auctoritate judicis, & cum citatione illorum, quorum interest, & insuper originale, nisi antiquissimum sit, recognoscendum, si de ejus fide dubitetur. Castrop. *ibidem,* citans Gonz. *ubi ante à n. 40.*

2. Porro dum dicta explicita & vera probatio haberi nequit, recurrendum ad præsumptivam seu adminiculativam. Inter quas prima est immemorialis vel centenaria (quæ immemoriali in hoc æquipollet) bene probata, absque eo, quod constet de initio, infecto, incompatibili; planum est enim eam sufficientem esse, etiam foundationis & dotationis; cum vi illius optimus & validior titulus allegari valeat. Nisi tamen hæc præsumptio à contraria probatione, vel fortiori præsumptione elidatur; quia nempe qualitas personæ dictam præsumptam pro-

babilitatem excludit, v.g. quod jus præsentandi Rectorem hospitalis esse consuevit penes pauperes ibi existentes; cum præsumi nequeat, eos fundasse hospitale aut dotasse. Card. Luca *in sum. juris. 51.*

Questio 81. Qualiter jus patronatus privatorum ex fundatione vel dotatione probetur ex præsentationibus multiplicatis per antiquissimum temporis cursum; ubi maximè petitur, quot præsentationes requirantur, & qualiter earum immemoriale probetur?

1. Respondeo ad primū: ad hoc requiri ad minus præsentationes tres; sed quod dictio *multiplex* in sua propria significatione non videatur pauciore numero contenta; cum multiplicari non dicatur illud, quod semel tantum repetitum est. Et esto, præsentatio bis facta sufficiat, ut dici possit præsentationem multiplicatam esse, non tamen adhuc dici posset multiplicata cum ea quantitate, quam requirit concilium; nimirum ut multiplicata sit per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat (quale ad minimum est tempus centenarium, ut Menoch. *de arb. casu. 3.* Farinacius p. 1. *prax. crimin. q. 47. n. 112.* Barb. *de pos. Ep. p. 3. alleg. 72. n. 35.* & c. apud Castrop. *l. c. num. 4.* nam qui sexagenarium voluit sufficere, intelligendi sunt de depositione testium) intra quod vix contingere potest, quod præsentatio semel tantum repetita memoriam hominum excedat: ita tenet Castrop. *loc. cit. contra Barb. loc. cit. n. 31.* Riccium *in pr. resol. 127.* & c. sententias sufficere præsentationes duas, eò quod pluralis locutio de *reg. juris in 6.* & dictio *multiplex* in duobus verificari possit, præsertim in materia odiosa, & juris communis restrictiva, qualis hæc est.

2. Respondeo ad secundum: licet per scripturas directè non probetur harum præsentationum immemoriale (cum scriptura non probet memoriam non esse in contrarium) probari tamen indirectè, si probetur per 100. & plures annos fuisse præsentationes continuatas; cum sic tacitè innuatur, nihil esse contrarium. Castrop. *n. 5.* juxta Rotam.

3. Probatum etiam per testes, si sint ad minimum quadragenarii & deponant, se toto illo tempore vidisse præsentationes continuatas esse, & insuper addant, se ita audivisse antecederent factitatum. Castrop. *ibid.* citans Mol. *l. 2. de primogen. c. 6. n. 40.* Necesse tamen est, ut deponant, præsentationes continuatas esse per dictum tempus immemoriale usque ad tempus moræ litis. Castrop. citans Barb. *cit. alleg. 72. n. 38.* Item necesse est, ut non constet de infectæ initio, & nullitate tituli; quia tunc, cum jam constet de veritate, cessat præsumptio ex immemoriali resultatans. Mol. *loc. cit. n. 60.* Gonz. *gl. 18. n. 49.* Covar. apud Castrop. necesse tamen non est in depositione testium vel scripturæ, fieri mentionem foundationis vel dotationis, sed sufficit deponere de multiplicata præsentationis. Gonz. *loc. cit. num. 46.* apud Castrop.

Questio 82. Qualiter præterea probari possit jus patronatus privatorum ex fundatione vel dotatione.

1. Respondeo: omnibus illis modis, quibus aliàs à jure tituli probatio conceditur; id enim innuitur per illa Trid. verba: *aliasve secundum juris dispositionem.* Castrop. *n. 6.* citans Gonz. *num. 51. & 58.* Barb. *loc. cit. n. 42.* Sic itaque probari potest primò per

per famam, cum longissima quasi possessione; quia cum hac probatio æquivaleret probationi immemoriali, infert titulum. Barb. num. 43. Gonz. num. 56. Mascard. de prob. conclus. 459. num. 20. apud Castrop. cit. num. 6. ita ut opus non sit, ut testes deponentes de fama deponant, competere patronatû ex fundatione vel dotatione; hoc enim in dubio est præsumendum, ne aliàs patronatus pereat, & sint irritæ præsentationes, juxta Trident. auferens omnes patronatus aliâ viâ acquisitos. Castrop. *ibid.* Barb. n. 44. porro accedente famâ sufficere quadragenariam quasi possessionem, licet detur una tantum præsentatio; dum nempe præsentatus possidet per 40. annos, nec unquam interea evenit casus novæ præsentationis, tradit Corrad. *pr. benef. l. 4. c. 4. n. 5.* citans Roch. de jurepat. v. *competens. q. 14.* Puteum *l. 1. decis. 87.* & Rotam in Pergam. *Capellania. 18. Maji 1629.* neque enim de necessitate requiritur probatio per multiplicatas præsentationes; cum Trid. quod ad personas, in quibus non cadit præsumptio usurpationis, nihil immutârît, & sic probetur iisdem modis, quibus probatur ante Trident. inter quos præcipuus est probatio centenariæ, vel quadragenariæ, cum fama, etiam sine multiplicatione præsentationum; dum enim actus unicus habet causam successivam & permanentem, nec non continuationem temporis requisiti, inducit præsumptionem sufficientem. Corrad. *ibidem num. 6.* quin & Lott. *l. 2. q. 7. n. 47.* absolute inquit: quemadmodum fama junctâ quasi possessione, etiam ultima præsentatio sufficit ad justificationem patronatûs, ita sine hac possessione non probat jus patronatûs, quomodocunque versemur in antiquis (nisi fortè ubi versaremur in casu, in quo non foret necessaria plena probatio: tunc enim superflueret ipsa quasi possessio præsentandi, & sufficeret sola fama. Lott. *ibid. num. 50.* citans Mantica. Cassador. &c.) adeoque requiritur utriusque concursus, ubi agitur simpliciter de probatione juris patronatûs. Lott. n. 48. & 49.

2. Secundo, per præscriptionem quadragenariam cum titulo colorato, hoc est, qui justam præscriptionis causam præbere potest; cum hæc probatio æquivaleret immemoriali. Mol. *l. c. n. 52.* Gonz. n. 57. apud Castrop. Qualiter autè instituitur hæc præscriptio, & ad quid referenda ejus vis, dictum fuit supra, ubi de acquirendo jure patronatûs per præscriptionem ex Lott. *l. 2. q. 7. à num. 31.* quem vide, ubi etiam *num. 44.* & seq. quod justificatâ possessione de præsentanti, si cum ea concurrat fama foundationis & dotationis, resultet probata præscriptio, ita ut utramque simul probet præsumptionem, ex qua justificatur patronatus; quia posita istâ famâ, sequitur ratio, ut qui hodie possidet, præsumatur etiam olim atque ab initio possidisse, atque ita præscriptionem coarquare temporis ipsius erectionis, saltem in potentia. Citat Lott. *nu. 46.* pro hoc Alciat. de præsump. reg. 2. præsump. 21. n. 11. & Menoch. *l. 6. præsump. 65. n. 4.*

3. Tertio, per literas inscriptas lapidi publicè posito, in quibus affirmetur jus patronatûs alicui competere; cum credendum non sit, ministros Ecclesiæ toleratos fuisse talem scripturam, nisi veritatem contineret. Barb. n. 50. Riccius in *pr. for. Eccl. resol. 125. n. 3.* Mascard. de prob. conclus. 105. n. 10. &c. apud Castrop. Lott. *l. 2. q. 13. num. 149.* subjungens, idem ferè esse de descriptione tali in aliquo antiquo libro. Idem dicendum de armis seu alicujus familiæ insignibus ab antiquo tempore

P. Leuren. Fori Benef. Tom. 11.

positis in Capella aliqua; sic enim manifestè denotari, non esse liberam, sed subjectam juris patronatûs, ut Castrop. *ibidem.* neque enim talis armorum appositio fieri consuevit in re prorsus aliena. Lott. *l. cit. num. 147.* quod tamen intelligendum ait, nisi possit assignari alia causa istius appositionis. *num. 148.*

4. Quarto, per literas expeditas ab Ordinario in beneficii institutione, dum is testatur, beneficium jure patronatûs alicui deberi; sic enim tacite innuit talem habere titulum; quia credendum non est, illum taliter concessurum beneficium, nisi sibi de titulo & jure probato talis præsentatoris constaret; cum talis provisio sibi & successoribus sit damnosa. Paris. de resig. *l. 8. q. 11. num. 38.* Barb. n. 47. apud Castrop. Lott. *loc. cit. num. 41.* qui tamen *num. 144.* secus ait esse, si Ordinarius in enunciando patronatum usus fuisset termino potius sonante in negativam, quàm affirmativam, v. g. si dixisset: *ut præsentatur;* in hoc enim casu non fore enunciativam illam considerabilem, nisi fortè re-latum id esset, non ad existentiam juris patronatûs, sed ad pertinentiam, non suffecturam unam talem institutionem; cum dicat Concilium probandam ex multiplicatis præsentationibus, & consequenter ex præsentationibus effectuatâ, seu quas institutio subsecuta fuit; quamvis si ex vi talis unius institutionis præsentationem quis faceret, putet, illum quadragenario tempore præscripturum; cum talis institutio titulum saltem coloratum concedat, & consequenter sufficientem, ut quadragenario tempore præscribatur.

5. Quinto: ex libris visitationum, si in iisdem beneficium subjectum esset juris patronatûs, ed quod, cum in hoc patronatu agatur de gravi Ordinariorum præjudicio, credendum non sit, sine sufficiente fundamentò visitatores, declaratos fuisset in favorem patronatûs. Castrop. *loc. cit.* Lott. *num. 151.* juxta decisionem Rotæ, quam citat. Item, & quidem à fortiori, idem procedit in sententia Ordinarii super litem moram de beneficii statu, quæ ex testium depositione procedit. Castrop. *ibid.* citans Barb. *num. 49.* consentiente Rotâ apud Farinac. *tom. 2. decisione 567.* Lott. *num. 152.* qui tamen, dum hæc omnia hucusque enumerata, excepto primo & secundo *num. 141.* vocat adminicula ad coadjuvandam probationem, credo, loquitur respectu probationis illius rigorosè juris patronatûs potentium, utpote de qua immediate ante egerat. Addit etiam idem pro maximo tali adminiculo existentis juris patronatûs, si beneficium esset in Ecclesia patronata, & aliud contrarium non appareret. *num. 145.*

6. Sexto: probari sufficienter illum titulum ex subsidio præstito alicui tanquam patrono, præcipue si hoc subsidium sit in detrimentum aliorum, quale est, si alicui concessus locus primus in Ecclesia non nisi patronis concedi solitus; cum credendum non sit, ceteros id permitturos fuisse, censent Barb. *loc. cit. num. 46.* & Moheda de jure patronat. *decis. 10.* apud Castrop. quod tamen ipse reprobat, etiam dum fuisset quis in quasi possessione immemoriali talis loci dignioris, eò quod, cum beneficium fundari potuerit renunciando juri præsentationis, & solum admittendo locum honorificum, credendum sit, ita fundatum fuisse. Item, cum absque fundatione beneficii, & absque jure præsentandi potuerit concedi loci honorificentia, ex illa male inferatur jus patronatûs quò ad potestatem præsentandi;

tandi; atque Castrop. favere sibi in hoc textum cum Gl. in c. cum Bertholdus. de sent. & re judicata, & Rotam decis. 1245. n. 3. divers. Verum circa hac aliaque adminicula recte monet Card. de Luca in summa. jurispatr. num. 53. quæ sufficient, quæ non, certam regulam dari non posse; sed pro facti qualitate decidendum, attentis scilicet more regionis, qualitate Ordinarii, qualitate personæ prætendentis jus patronatus; an ei magis vel minus congruat, seu approximetur ratio, quæ movit Concil. Trid. ad præscribendam rigorosam illam formam: Unde aliqua in uno casu admittenda, in alio non, ac proinde etiam ponderandum præcipue, an hic & nunc urgeant alia in contrarium: spectandus etiam effectus, in ordine ad quem probatio ista instituitur, an principaliter cum Ordinario contendat, an cum alio, similiter prætendente patronatum; de quo vide Card. de Luca num. 55.

Quæstio 83. Quando nam necessaria probatio jurispatronatus plena, & quando sufficiat semiplena?

Respondeo: quemadmodum requiritur plena probatio domini, dum de eo agitur principaliter, & sufficit semiplena, dum de eo agitur incidenter; sic etiam in patronatu. Lott. l. 2. q. 17. n. 110. Porro tunc dicitur incidenter agi de patronatu, dum nemo est, qui libertatem Ecclesiæ astruat, seu sibi vendicat, veluti si simpliciter tractetur de justificatione gratiæ. Lott. loc. cit. n. 112. citans Mantici. decis. 244. n. 5. Idem est, etiam si agatur de justificatione clausulæ: *Verificato jure patronatus coram Ordinario consuetæ apponi in literis Apostolicis, dum Papa mandat provideri tanquam de beneficio jurispatronatus; licet enim ea clausula contineat conditionem; videaturque ideo justificanda plenè & concludenter; nihilominus id non obtinet, si simpliciter tractetur de justificatione gratiæ.* Lott. num. 113. citans Mantici. decis. 208. in principio. Vel etiam, si agatur ad effectum præeminentiarum. Lott. num. 112. juxta decis. Rotæ 548. num. 2. p. 1. *Recent.* dicitur verò quæri principaliter de patronatu, si est contradictor, qui libertatem Ecclesiæ vendicat, sive is sit Episcopus, sive provivus ab eo, aut à Papa tanquam de libero; hoc enim casu, quia urget præsumptio pro libertate Ecclesiæ, præcipue, si concurreret ultimus status, ut Seraphin. decis. 1120. n. 1. & simul concurrat, qui eam alleger (quod necessarium est juxta Menoch. de præsumpt. l. 1. q. 48. num. 2. & 3.) exigitur plena probatio, maxime, si contradictor esset provivus à Papa tanquam de reservato; tunc enim illa quasi possessio (quæ aliàs, si incidenter ageretur de patronatu, argueret proprietatem, juxta Seraphin. decis. 832. num. 1.) remanet infecta & nullius considerationis, ut decisum pluries à Rota decis. 222. n. 1. decis. 224. num. 3. p. 1. *Recent.* Lott. à num. 114. qui etiam num. 120. addit, hoc postremum, etiam præscindendo ab effectu reservationis, esse quoque admittendum in aliis casibus, ubi vendicatur Ecclesiæ libertas, extra tamen articulum manutentionis; licet enim præsumptio descendens ex quasi possessione servitutis reputetur potentior eâ, quæ est pro libertate, ut Menoch. de præsumpt. l. 1. q. 29. num. 12. id tamen intelligitur respectu rei & possessionis in summariofimo possessorio retinendæ, non tamen respectu

Actoris inferentis ex tali possessione ad proprietatem.

Quæstio 84. Quò ad probationem jurispatronatus illorum, in quibus plerumque præsumitur usurpatio, in quo fundetur dicta præsumptio, & qui censentur tales?

1. **R**espondeo ad primum: fundari illam præsumptionem, vel in potentia personæ, quæ tanta supponitur, ut ex ea possit argui reverentia, vel concussio in eo, qui debuisset defendere libertatem Ecclesiæ, quæq; potentia non solum æstimateur, ut paulò post dicitur pluribus, ex jurisdictione, sed etiam ex summa nobilitate alicujus familiæ; cum æquiparentur ad hunc effectum hujus potentia, esse de magna aliqua parentela, & esse Dominum alicujus oppidi aut civitatis, ut Bald. cons. 347. l. 1. vel in verisimilitudine, quæ maxime deprehenditur, dum plures parochiani, vel familia sibi hoc jus vendicant; cum verisimile non sit, quòd à principio plures familiae diversæ ita convenirent, ut fundarent, dotarentve Ecclesiam. ita Lott. l. 2. q. 13. num. 35.

2. Respondeo secundò: tales, ut censuit sacra Congregatio Concilii, sunt primò: Duces, Marchiones, Comites, alique Domini Civitatum, locorum, castrorum, perpetuam in Vasallos jurisdictionem habentes, ubi fundatum est beneficium, tametsi ipsi superiorem recognoscant, Castrop. num. 2. citans Gonz. num. 66. Barb. num. 65. Ricca. resol. 132. num. 1. Card. Luca. in summa de jurep. n. 72. qui etiam num. 73. addit, comprehendi adhuc Duces & Marchiones vera, & non abusive dignitatis, feuda habentes, etiam cum supremo imperio ac regalibus, etiam majoribus, vel etiam fortaliorum & Castrorum possessiones in alodium independentes à quocunque, aded ut nulli alteri supremo Domino teneantur ullum fidelitatis iuramentum, vel servitium præstare: & non excipi nisi Reges, eosque sublimes & supremos principes, qui cum jure belli publici & potentia exercitus regni jura de facto habent; e contra verò num. 75. ait, à dicta regula inductiva potentia ratione domini ac juris temporalis excipi personas Ecclesiasticas ratione Ecclesiasticæ dignitatis vel beneficii, seu officii tale dominium vel jurisdictionem temporalem habentes; cum in iis non intret mala præsumptio, quæ causa fuit, ut dicta forma rigidior probationis induceretur; nisi fortè constaret de malo initio; quòd nimirum persona talis ecclesiastica dominium temporale cum annexo ei jure patronatus à domino temporali habuerit: spectatur siquidem, ut idem Card. n. 74. origo seu initium; unde licet jus patronatus possideatur à privato; si tamen proveniat à potente, rigorosa huic forma subjeceretur, nisi aded diuturna privati possessio hujusmodi maculam purgavit pro qualitate facti; unde etiam, si jus patronatus originarè possessum per Baronem, seu domicellum inferiorem aliàs, quam per consolidationem, transfret ad habentem jus regni; nequaquam exciperetur, sed retineret naturam suam. E contra nil refert, patronatum possideri à potente, quem constat habuisse causam, seu initium à privato ac ab eo possessum.

3. Secundò: universitates ac civitates, etiam si dominium & jurisdictionem non habeant, & licet hæc parva sint, quia hoc non tollit potentiam, cui in ista decisione nititur Tridentinum. Castrop. loc. cit.

cit. Gonz. num. 63. Barb. num. 62. Garc. p. 5. c. 9. num. 102. Card. Luca loc. cit. num. 76. Porro sub nomine Universitatis vel communitalis venire adhuc universitatem parochianorum, tradit *ibidem* Garcias citans Rotam in foro *sempron. parochialis*. 4. Febr. 1596. in qua dictum, sic resolvisse S. Congreg. non tamen venire Capitulum Ecclesie Cathedralis. Gonz. loc. cit. num. 55. juxta Rot. *decis.* 798. num. 4. p. 1. *divers.* apud Castrop. Idem est de Capitulis aliis, Collegiis vel confraternitatibus; & in genere de quibuscunque Universitatibus Ecclesiasticis, utpote in quibus præter præsumptionem non usurpati iuris patronatus resultantem à jurisdictione vel visitatione, quæ subjicitur Episcopo, cadit etiam possibilitas fundationis, vel donationis. Card. Luca. loc. cit. num. 77. ubi etiam, quod parvæ universitates, etsi non ecclesiasticæ, in quibus dicta inverisimilitudo locum non habet, sed cadit eadem possibilitas fundandi vel dorandi, ut sunt Collegia, vel Universitates quorundam professorum vel mercatorum; secus enim esset, si caderet in iis, uti etiam in universitatibus parvis ecclesiasticis dicta inverisimilitudo, quod talis Universitas fundare potuit, v. g. si pauperes hospitalis haberent præsentare Rectorem. Pro quo

4. Observandum, quod quamvis, ut pluries firmavit Rota, ut videre est apud Corrad. l. 4. c. 4. num. 43. ad hoc, ut quis dicatur persona potens, adeoque intret præsumptio usurpationis, opus sit, ut in loco beneficii exerceat, vel exercuerit jurisdictionem aliquam (secus est, si in ipso hoc loco absque exercitio in eo ante hac dominio & jurisdictione censeatur jure privatorum. Card. Luca loc. cit. num. 72.) nihilominus cum quoque hac potentia probetur ex divitiis, amicis, numerositate familiae & familiarium (quam tamen præsumptionem usurpationis ex numerositate familiarium cessare ait Lott. l. 2. q. 13. num. 137. ubi constaret, eas omnes ab uno stipite descendisse ac populi existimatione, ut DD. in l. 1. c. ne liceat in potentiorum; ac proinde potentia illa iudici arbitrandam relinquitur, Rota ab opinione recessit in una *Ferrariensi Archiepiscopali*. 26. Junii 1626. ubi dictum, sufficere, potentiam in loco, quamvis non sit conjuncta cum jurisdictione ex eo; quod S. Congreg. Concilii sic sæpe censuerit. Corrad. loc. cit. & num. 44. cum & non raro, ut experientia constat, etiam sine maxima, imò cum parva potentia videamus usurpari ea; ed quod nonnulli Ordinarii non audeant contradicere. Corrad. *ibid.* De cetero, tamen aliàs jus patronatus fuisse in manu alicujus potentis, ac proinde tunc præsumatur ex usurpatione; cessare tamen istam præsumptionem per contrariam præsumptionem, quæ oritur ex eo, quod jus patronatus hujusmodi est translatum in non potentem tradit *ibid.* Corrad. juxta decisionem Rotæ in una *Bononiensi jurispatr.* apud Farinac. *decis.* 191. n. 1. p. 1. in *posthum.* Similiter cessare præsumptionem usurpationis iuris patronatus, dum ipsa Ecclesia est patrona Castri & jurisdictionis, Abbatia vel Abbas, exercens iuris jurisdictionem temporalem, censet Corrad. num. 42. citans Rotam in una *Papiensi jurispatr.* 18. Junii 1630. & declarationem S. Congreg. in una *Sublacensi*. 12. Septembr. 1621. ed quod de Ecclesia Domina Castri timeri non possit; ne quis ei contradicere audeat; cum semper subjiciatur suo superiori absque contradictione, nec bona Ecclesie usurpare præsumatur, sicut contra laicum suspicari possemus. Cessare hanc præsumptionem

P. Leuren. Fori Benef. Tom. II.

usurpationis in supradictis Magnatibus & Communitatibus potentibus, ac consequenter non intrare dispositionem Tridentini, si beneficiorum Collator sit æquè potens; ed quod tunc ratione æqualis potentie non foret permittitur juri debito derogari, tenuit Rota apud Farinac. *decis.* 578. tom. 2. Castrop. cit. num. 7. Corrad. loc. cit. num. 14. Quin & hanc præsumptionem regulariter solum esse in iis locis, in quibus beneficiorum collatores sunt Episcopo inferiores (quod tamen intelligendum, credo, de locis, ubi Episcopi ordinariè sunt potentes, ut in Hispania, Germania) affirmant Barb. loc. cit. num. 62. Achilles de Graff. de *jure patronatus decis.* 4. Puteus l. 1. *decis.* 58. apud Castrop.

Questio 85. Quis ergo sit modus probandi jus patronatus ex fundatione, dotatione dictarum personarum, in quibus est præsumptio usurpationis?

1. Respondeo: si non fiat per Authenticum instrumentum, sed per probationem immemoriam (ad cujus immemorialis probationem non tempus ante Concilium, sed tempus decursum usque ad motam litem spectandum est, Castrop. citans Gonz. num. 89. juxta declarationem S. Congreg. quæ item immemorialis probari potest per testes subditos, seu Vasallos, præsertim, ubi testium non subditorum mixtura, vel testium qualitas aut numerus, seu alia circumstantia supplet illum defectum, qui timeri possent: Card. de Luca in *summ. jurispatr.* n. 59. item per scripturas, ita etiam, ut hæc probatio in hac materia reputetur melior, idem Card. n. 60. quod ad alia verò hujus immemorialis nihil statum specialiter, sed intrant termini generales, cuique materię congrui ad hanc præscriptionem bene concludendam. Idem *ibidem*) debet huic probationi superaddi probatio per authenticas scripturas continuarum præsentationum, quæ effectum fortitæ sint per tempus continuum 50. annorum (numerandorum ab illa præsentatione; quæ apparet fortitæ fuisse effectum, usque ad diem, in quo lis movetur, Castrop. num. 12. citans Barb.) Gonz. gl. 18. num. 76. Garc. p. 5. c. 9. à num. 98. apud Lott. l. 2. q. 38. num. 35. adeoque probatio iuris patronatus in his potentibus tota quidem (dum deficit publicum instrumentum fundationis & dotationis) attribuitur immemoriam, sed immemoriam qualificatæ, id est, non solum probatæ ex requisitis per Gl. c. 1. de *prescript. in 6. v. memoria*, sed etiam qualificatæ ex dictis præsentationibus constantibus ex publicis & authenticis instrumentis; atque in hoc consistit nova illa forma probandi immemoriam, quam hoc suo decreto aliter, quam à jure communi erat dispositum, introduxit quod ad jus patronatus Tridentinum, Lott. cit. q. 38. à n. 45. ita ut non sufficiat probasse præsentationes primas & postremas istius temporis quinquagenarii, si alia intermedia omnittatur: nam licet probatis extremis media præsumantur probata, ut Tiraq. de *presumpt.* gl. 5. §. 1. & Rota apud Farinac. tom. 2. *decis.* 577. non tamen per hoc est probata continuatio, nisi tantum præsumptivè & argutivè; Concilium autem non contentum hac præsumptivâ probatione, requirit veram probationem continuarum præsentationum, Castrop. num. 8. citans Gonz. num. 73. Barb. num. 54. Ricc. *resol.* 133. Paris. de *confidentia*. q. 28. num. 255. quamvis Card. de Luca in *summ. jurispatr.* num. 66.

D 2

dicat

dicat contrarium sibi videri probabilis. Item ut non sufficiat probare unam probationem, etsi hæc toto dicto spatio quadragenario effectum sortita sit; eod quod decretum conciliare, nitatur numero plurali. Card. Luca *ibidem*, num. 64. quamvis addat, quod huic opinioni tanquam magis receptæ cedere oporteat in obsequium auctoritatis, quamvis ratio contraria videatur, dum spectato fine, seu effectu, in iure habetur, numerum pluralem verificabilem esse de singulari, & singularem de plurali; & sicut in quadragenaria ad hunc aliòsque effectus etiam unicus actus, qui toto tempore durationem habuit, ac effectum sortitus est, sufficit, ita à pari. Item ut non sufficiat continuatas præsentationes probare non authenticas scripturas, nisi hæc effectum sortitæ sint, hoc est, præsentatus vi illarum institutus fuerit, & possessionem acceperit. Castrop. *ibidem*. & apud illum Gonz. *loci cit.* num. 85. Barb. num. 56. Calderin. *de iure patr. consil.* 12. Castrenf. *tit. eodem decis.* 5. Probabile quoque est requiri insuper necessarium, ut per easdem scripturas authenticas probetur hoc ipsum, nimirum, quod dictæ præsentationes effectum sortitæ sint; tum quia Concilium requirendo, ut per scripturas probentur præsentationes, quæ effectum sortitæ sint, vult probari eas unà cum hac qualitate à se requisita: tum quia in hac præsentationum probatione non confidit de testibus, hi induci non debeant ad probandâ hanc qualitatem dictarum præsentationum à Concilio requisitam. Gonz. num. 82. Barb. num. 60. testans sic à Rota decisum, quos citat & sequitur Castrop. contra Card. de Luca *in summ. iuris patr.* nu. 65. Garc. p. 5. c. 9. num. 105. putantes, hanc probationem esse nimium difficilem; cum dicta effectuatio præsentationum non solum consistat in institutione, sed etiam in acquisitione possessionis; quamvis addat Castrop. ex Gonz. num. 87. hoc ipso, quod quis probet præsentationes continuatas esse, simul probet effectum sortitas esse; cum præsentationes continuari nequeant, nisi ad vacationem unius præsentationis alius præsentetur; quod ipsum tradit Garc. n. 106. adeoque in re ipsa parum dissidere videntur.

2. Denique, ut Lott. *loc. cit.* à n. 36. citans pro hoc plures Rotæ decisiones, requiritur, ut unaquæque istarum præsentationum constet publico instrumento, id est, rogato per Notarium publicum testibus adhibitis, & cum aliis requisitis per Gloss. in l. 10. c. de Tabulariis, & eo quidem seorsim confecto ab actu institutionis, ita ut non sufficiant literæ patentes cum sigillo, nisi probatâ consuetudine; quidquid sit in patronatibus aliarum personarum, in quibus admittitur probatio præsentationum ex enunciativis in ipsis instrumentis sive literis institutionum, ut Lamb. l. 2. p. 2. q. 10. a. 7. n. 6. Paris. *de resig.* l. 8. q. 11. n. 381. & Rota apud Lott. num. 39. siquidem istæ enunciativæ desumptæ ex publicis literis Episcopi, seu ex instrumentis institutionum majorem vim probandi non sortiuntur, quam testium; quibus in hac materia Concilium non confidit, sed pro forma exigat probationem hanc & authentica instrumenta, & quodvis genus aliud probationis respuit, ut ex mente S. Congr. respondit Rota apud Lott. num. 41.

3. Aliud etiam est, si agatur simpliciter de probando facto præsentationis, & in hoc attenditur omnino enunciativa illa Episcopi, & respectu hujus verum est, sic illud probari ex publicis documentis; aliud est, si agatur de probatione actûs præ-

sentationis ad effectum probandi jus patronatûs, sive in possessorio, sive in petitorio, & ad hoc non sufficiunt dictæ enunciativæ; cum, qualitercunque sit concepta enunciativa in instrumento institutionis, nihil aliud inde resultat, quam simplex suppositum antecedentis actûs, quod nihil probat. Vide de hac distinctione Lott. *loc. cit.* num. 42. & 43. De cetero, dum agitur de probatione etiam ipsius jus patronatûs in quovis gradu suo coadjuvandâ per adminicula, nullum esse efficacius, & ipsi probationi vicinius, quam quod sumitur ex antiquis enunciativis, eod quod hæc habeant vim famæ; cum non consueverint Ordinarii esse admodum faciles in admittendis præsentationibus, nisi prius sibi liqueat de iure patronatûs, ait Lott. l. 2. q. 13. n. 141. & 142. de cetero Card. de Luca *in summ. iuris patr.* num. 63. ait receptum, sufficere scripturam privatam, etiam per epistolas familiares, eod quod scripturis, etiam privatis recognitis, congruat terminus authenticæ instrumenti, qui etiam num. 68. ait asperum videri, ita literaliter insisti isti formæ, ita ut si constet de pluribus institutionibus dicto vel majore spatio effectuatæ, in quibus præsentationes enunciatur, id non sufficiat, præsertim ubi talis enunciativa in institutionibus contenta aliorum adminiculorum fomentum habet, seu aliàs ex facti circumstantiis est verisimilis.

Questio 86. An igitur in nullo casu admitti & sufficere possit dictarum præsentationum continuatarum probatio per testes? & in specie in eo casu, dum testes deponerent de amissionibus scripturarum, in quibus præsentationes continuatæ continebantur, & de contentis in illis?

Respondeo negativè. Castrop. Garc. de Luca, *loc. cit.* num. 62. (ubi dicit hanc probabiliorum, præsertim dum testium dicta aliorum adminiculorum & verisimilitudinis fomentum habent; etsi contraria opinio plures sequaces habeat) contra Gonz. *cit. gl.* 18. a. num. 75. & 79. hæc enim probatio per testes in dicto casu non obest dispositioni Tridentini requirentis scripturam etiam pro forma, quæ (ut constare videtur ex dictione: *Nec aliter*, tenentque Garc. *loc. cit.* Ricc. *resol.* 134. Barb. num. 58. apud Castrop. pluresque alii apud Garciam) proinde servanda est ad unguem, nec adimpletur per æquipollens, juxta l. cum si. ff. de transaction. & l. non dubium. c. de ll. tales siquidem deponentes de amissione scripturarum & contentis in illis non tam probant præsentationes ex vi suarum depositionum, quam ex vi scripturarum; de quarum tenore testantur; æquivalent enim eorum depositiones scripturarum exhibitioni; unde & dici potest, talis probatio facta per scripturas authenticas non realiter exhibitas, sed per testes declaratas. Castrop. quin & in actu exigente pro forma & probatione sui scripturam, & ubi scriptura est de substantia probationis, admitti probationem per testes deponentes de amissione & tenore scripturæ, docent Cynus, Bald. Bartol. Salicet. in l. testium. c. de testibus. Felin. in c. sicut. de sent. & re judicata. n. 2. Masc. de prob. consil. 416 num. 11. & consil. 809. num. 3. Pallac. Castell. & alii; quos citant sequunturque Castrop. & Garc. Porro hos testes debere insuper deponere, nullum in dictis scripturis apparuisse vitium, sed omnia substantia hæc habuisse locum, signum Tabellionis vel Notarii,

ni, ac proinde hos testes debere esse peritos literarum, v. g. Doctores, Advocatos, Tabelliones vel Notarios, & aliàs non plenè sed semiplenè probaturos, ex Anton. Gomez. l. 41. Tauri n. 3, tradit Castrop.

Questio 87. Num facta probatione juris patronatus, juxta Decretum Trident. & presentato per patronum admissio ab Ordinario, si in sequentibus vacationibus dubitetur de validitate juris patronatus, patronus possit repelli à sua quasi possessione presentandi, reneaturque ante presentationem de novo probare titulum?

Respondeo negativè: habet enim tunc patronus in judicio possessorio suam intentionem fundatam, & certè foret id nimis grave, si in singulis presentationibus hæc authentica tituli probatio requiratur. Gonz. cit. gl. 18. num. 15. Barb. in remissione Concilii. sess. 25. c. 9. testans sic decisum à Sac. Congreg. Castrop. cit. num. 12.

Questio 88. Num etiam opus sit rigorosis istis probationibus, & intret dispositio Concilii, dum sus patronatus non adversus Ecclesiam, sed adversus alium patronum probandum est?

Respondeo negativè: Concilium enim non loquitur de hac probatione, quæ Ecclesiam uni potius, quàm alteri subicit, sed de ea, quæ Ecclesiam absolute subicit alicui patrono. Corrad. l. 4. c. 4. n. 42. in fine. testans sic decisum à Rota. Lott. l. 2. q. 13. num. 128. citans Zipæum. Castrop. cit. num. 12. cum Barb. cit. alleg. 72. num. 67.

Questio 89. Num opus illis rigorosis probationibus requisitis ad reprobandum sus patronatus perforarum, in quibus presumitur usurpatio, dum cum tali persona concurrat alia persona, in quam non cadit presumptio talis, v. g. Ecclesia?

Respondeo negativè: tunc enim, quia, etiam remotà ista personâ suspectâ beneficium non acquirit libertatem, suspicio seu præsumptio illa non relevat, ut intret forma à Concilio præscripta, sed sufficit tantummodò probatio ordinaria. Lott. l. 2. q. 13. num. 138. Card. de Luca in summ. jurispr. n. 75. ubi, quòd talis mixtura suffragetur comparatone, quamvis potenti, adeoque per se subjecto dictæ formæ rigorosæ. Corrad. loc. cit. citans decis. Rotæ in una Fesulan. jurispr. apud Cavaler. decis. 79. num. 2. Quòd à potiori locum habet, dum Universitas habet tertiam vel quartam partem, reliquæ autem partes spectant ad patronos distinctos, qui non sunt personæ potentes; quia præterquam, quòd, ut est dictum, etiamsi potens excludatur, beneficium tamen per hoc non remanet liberum, sed de jure patronatus, isti habentes reliquas illas plures partes non tolerarent in comparatone isto potente usurpationem. Corrad. loc. cit. n. 43. citans Gonz. gl. 18. num. 69.

Questio 90. Num rigorosa illa forma Conciliaris probandi necessaria quoque sit ad effectum etiam juris honorifici?

Respondeo negativè: opus enim eà est solum ad effectum juris presentandi, utpote quòd præferat veram Ecclesiæ servitutem. Card. de Luca. loc. cit. num. 78. ubi etiam, quòd eà opus non sit, ubi non principaliter, sed incidenter in Ordine ad alium effectum, quàm illum libertatis Ecclesiæ, vel beneficii agitur de jure patronatus potentium.

Questio 91. Qualiter doceatur, acquiratur, conservetur, & operetur possessio presentandi, de qua, ut Corrad. l. 4. c. 4. n. 4. non secus ac de existentia juris patronatus docendum est ad effectum obtinendi institutionem presentati?

1. Respondeo primò: dum præsuppositâ juris patronatus existentia & Ecclesiæ servitute, ita ut nemo contendat de statu libero, agitur tantum super cumulativo, vel simultaneo concursu patroni cum alio, quem patronus admittit ad presentandum secum, hæc possessio istius admitti acquiritur, & probatur per unicum actum talis simultaneæ presentationis, quamvis non effectuarum, sed reprobatur aut ab aliis patronis contradictum. Neque attenditur, an hæc possessio bona vel malâ fide quærat; imputet enim sibi patronus admittens non patronum ad secum presentandum; cum id continere videatur quasi implicitam concessionem participationis, non quidem ipsius juris patronatus, cujus substantia non transfertur in admissum, quique propterea non efficitur compatronus, sed exercitii tanquam fructus; modò tamen talis admissio non laboret dolo, fraude, aut falso supposito, & admittens sit imperfecti judicii, sed ex parte admittentis sit perfecta & valida, quæ tamen possessio non præjudicat aliis compatronis vel Ordinario, sed potius interest Ordinarii, illam admitti, dum ita ex admissio & admittente (quatenus sit unicus) in diversa abeuntibus vota in presentando, aperitur Ordinario locus, vel facultas gratificandi, seu etiam liberè conferendi pro ista vice. Card. de Luca in summ. jurispr. à num. 79. De cetero

2. Respondeo secundò: dum contentio est inter possessorem & petitorum non admittentem, quorum unus alterum excludere prætentat; unde agatur de concursu privativo; vel etiam, dum contentio est inter possessorem & Ordinarium, vel alium negantem existentiam juris patronatus, acquiritur possessio, & docetur de ea, etiam unica presentatione, ita ut is dicatur constitutus in quasi possessione juris patronatus, & presentandi, & consequenter manutentendus, donec in petitorio videatur de vero jure, qui semel presentavit cum bona fide (quæ quidem bona fides, dum contentio est inter patronos contententes de pertinentia, præsumitur, donec probetur mala; ubi verò contentio est cum Ordinario contentente de libertate, probanda est à possessore, seu allegante possessionem servitutis ob præsumptionem stantem pro libertate. Card. de Luca loc. cit. n. 82.) credendo se esse patronum, & uti jure suo, presentando privative ad contententem. Card. de Luca ibid. (quamvis is addat, an unicus actus ad id sufficiat, pendere à facti

circumstantiis ac requisitorum istorum aliorum majore vel minore justificatione; ac etiam ex eo; an is, qui scit, & patitur de facili, præjudicare possit; adeoque sibi difficile videri per unicum actum acquiri validam & manutibilem possessionem contra Ordinarium; item contra successores compatronos venientes independenter ab eo, ob cujus scientiam & patientiam possessio quæ sita sit) Corrad. *loc. cit.* num. 5. & 6. dicens ita fateri DD. omnes in c. *consultationib.* hoc tit.

3. Quæ tamen, ut procedant, insuper requiritur, ut præsentatio ista fuerit clara (maximè, quando titulus præcedens esset contrarius) absolute admissa, & vi illius secuta institutio cum capta possessione, vi cujus institutus habitus fuerit tanquam Rector vel Capellanus in Rectoria vel Capella, ac denique ut ille, in cujus præjudicium quasi possessio acquiritur, hoc sciat & patiat (an autem requiratur scientia vera & expressa, vel sufficiat præsumpta & conjecturalis. Card. Luca ait, pariter à facti qualitate & circumstantiis recipere decisionem) Lott. l. 2. q. 21. num. 53. Corrad. *cit.* num. 6. remittens ad Roch. h. t. v. *competens. a.* num. 43. & Parif. *de resign.* l. 7. q. 23. num. 41. secus proinde foret, ac non probaretur, aut acquireretur per eam quasi possessio præsentandi; dum præsentatio non fuisset clara, sed intricata & obscura, ac proinde videndum de titulo & super petitorio. Corrad. *pr. benef. l. c.* num. 15. saltem, dum non appareat effectuatata per institutionem; sicut enim ex facto pura electionis non quaritur aliqua quasi possessio eligendi, nisi secuta confirmatione; ita etiam ex nudo facto præsentationis nulla quaritur quasi possessio præsentandi, nisi appareat effectuatata per institutionem. Lott. l. 2. q. 18. num. 21. & 22. Item dum præsentatio admilla fuisset, quin & effectuatata cum clausula: *sine præjudicio*; hæc clausula præservat jus, tam in petitorio quam possessorio, ita ut patronus per patientiam præstitam in illo actu tantum, non tamen in futuris, sibi præjudicaverit; Corrad. l. c. num. 12. ex addit: ad Burat. *decif.* 633. num. 15. juxta *decif. Rotæ. in una Majoric. jurispat.* 4. Decembris. 1587. Item si præsentatio nec fuit admilla, nec rejecta. Corrad. num. 13. citans Roch. *ubi ante num.* 36. Item si præsentatio non est effectuatata, nisi in vim concordie, veluti si concordia hujusmodi subsecuta inter provisum & adversarium, qui prætendebat, adversarium non esse patronum; quia cum non constet de acquiescentia, imò constet de contrario, ex illa præsentatione seu provisione, non potest resultare contrarius usus. Corrad. num. 14. citans Rotam *decif.* 301. num. 2. p. 2. *divers.*

4. Ac denique si ab institutione fuisset appellatum, & in causa appellationis fuisset cassata institutio. Corrad. num. 6. porro dum præsentantes sunt in hac quasi possessione præsentandi, non tenentur probare descendenciam à fundatore, vel ab illis personis, quæ in antiquioribus vacationibus præsentarunt, seu ab antiquioribus patronis, sed tantummodo, quòd sint in quasi possessione præsentandi. Corrad. num. 9. Ude etià parè refert, si opponatur de non titulo; cum titulus non sit necessarius in judicio Summarissimo manutentionis, sed sufficit ad effectum manutentionis unicus actus & ultimus status possessionis, prout id non tantum procedit in profanis, sed etiam beneficalibus. Corrad. *cit.* nu. 9. ex Gratian. *discep. for. c. 3.* num. 71. & Decio. *Cons.* 134. num. 11. De ceterò rigorosam illam jurispatronatus probationem in potentibus

obtinere quoque seu requiri in possessorio, nisi constaret de præsentatione effectuatata post Trid. prævia causa cognitione in institutione tradit Lott. l. 2. q. 13. num. 139. & 140. citans Ripæ. in *analitic.* l. 3. de *jurepar.* num. 5. & Gonz. gl. 18. num. 26.

5. Respondeo tertio: acquiri ac respectivè conservari possessionem, non solum per actus præsentationis, sed etiam per æquipollentes, puta per consensum præstitum permutationis vel resignationi ad favorem, & similes concernentes provisionem Ecclesiæ seu beneficii, non tamen per actus honorificos, utpote per quos nequidem ipsi patrono admittenti non patronum præjudicatur, tradit Card. de Luca. l. c. num. 88.

6. Respondeo quarto: conservatur quoque possessio unius compatroni per actus possessorios alterius, nisi expressè vel præsumptivè constet, illum non cumulativè, & pro solo ejus jure, sed in solidum ac privatè illos actus gerere noluisse; in quo casu attendenda sunt eadem requisita pro amissione, quæ ante diximus, requiri ad acquisitionem, præsertim bona fides, & scientia, & patientia in altero. Card. Luca. l. c. num. 89. sicuti unus ex pluribus patronis præsentat, & alii sunt negligentes, propter hoc hi non sunt privati; quinimo per præsentationem factam per unum conservatur quasi possessio aliorum, quod multò magis procedit, ubi patronus, qui præsentavit, non dixit, se esse unicum patronum, sed esse unum ex patronis. Corrad. l. 4. c. 6. num. 45. & *seq.* qui tamen num. 47. sic limitat hanc doctrinam, quòd procedat tantum, ubi patroni non præsentantes veniunt ex eodem in re; secus, si ex diverso, maximè, dum unum est exclusivum alierius. citat pro hoc Rotam. *decif.* 229. num. 1. p. 1. *diversar.* præterea ait, requiri, ut alii patroni non præsentantes sint in quasi possessione præsentandi; aliàs enim præsentatio facta ab uno, dici non potest præservare aliorum quasi possessionem; quia quod non est, non potest præservari.

7. Respondeo denique: id operari legitime quæ sitam possessionem, ut prævalere debeat præsentatio facta à possessore contra præsentationem factam ab obtinente proprietatem jurispatronatus, etiam dum res adhuc est integra, sive necdum effectuatata præsentatio per institutionem, quamdiu jus petitoris clarum non est, & in continente probarum; sed turbidum potius & altioris indaginis; si verò proprietas clarè & in continente doceatur à petitore, absorbebit illa possessionem re adhuc integrâ, seu beneficio adhuc vacante; si verò re non amplius integrâ, sed prius post secutam & pacificè effectuatam institutionem probetur dicta proprietas, nequaquam provisum repellendus; adeoque servit quidem dicta probatio pro securis vacationibus; non autem pro jam consumpta per provisionem juxta eam probabilem opinionem, quòd fructus bonâ fide perceptus & consumptus à non domino non restituitur. Card. Luca l. c. num. 83. Corrad. *pr. benef. l. 1. c. 6.* num. 360. & *seq.* qui etiam addit num. 364. in dubio præferri illum, qui est in quasi possessione præsentandi; etiam si esset in ea quasi possessione violenta, debet admitti ab eo præsentatus. quòd si tamè postmodum de dicta violenta possessione doceatur, præsentatus ab eo, etiam post institutionem, deponitur, & cassatur collatio, citat pro hoc Paul. de Citad. *de jurep.* p. 6. a. 3. q. 7. num. 16. Archid. in eum, qui de Præv. in 6. similiter ait n. 366. talis violentus

lentus inuasor, dum de eo non constat, sed pacificè reputatur patronus, etiam dum non possidet, admittitur ejus præsentatio, & præsentatus instituitur, sed dein consistit de ejus non jure seu violentia, cassatur ejus præsentatio, & institutus remouetur juxta C. *consultationib. h. t.*

Questio 92. Quid probare debeat prætendens juspatronatûs hereditarium, quid mixtum, quid prætendens gentilitium?

1. Respondeo ad primum: exigitur in hærede, ut probet se esse hæredem universalem, ita ut nequidem sufficiat institutio in majore parte bonorum, etiam in filio. Lott. l. 2. q. 11. num. 28. citans Beroium in rub. de jurep. num. 22. & Didac. var. resol. l. 2. c. 28. num. 7.

2. Respondeo ad secundum: prætendens juspatronatûs mixtum, non tenetur probare, se esse hæredem ultimi defuncti; quia nec in emphyteusi aut feudo mixto id requiritur, sed satis est, ut sit hæres ejus, qui feudum primus acquisiuit. Lott. *ibid.* num. 47. qui etiam num. 48. ait, in docenda hac qualitate non multum insudandum, eò quòd satis sit quòd dicat, se paratum hæreditatem adire, si aliquo modo ea sibi deferatur, & sic sufficit spontanea oblatio, modò non confer ipsum eam hæreditatem primò acquirere repudiasse; citat pro hoc Decium *conf. 288. num. 1.*

3. Respondeo ad tertium: prætendens patronatûs gentilitiû justificare debet suam descendentiã (intellige seclusã quasi possessione, patronus enim existens in quasi possessione patronatûs non tenetur probare aliquam descendentiã, etiam ad effectum præsentationis. Lott. l. c. num. 94. citans Cassador. de jurep. *decis. 9.* Seraph. *decis. 1334. num. 8.*) per gradus distinctos. Lott. *ibid.* num. 95. citans Gl. in c. licet ex quadam. de testib. v. gradus. Anchar. *resol. 52. num. 6.* Decium. *conf. 322. num. 6.* & plures Rotæ *decis.* Quamvis enim necessitatem illam probandi descendentiã per gradus distinctos quidam restringere videantur ad eum casum, in quo agitur de probanda consanguinitate vel affinitate ad effectum dirimendi matrimonium. Nihilominus ob paritatem rationis dictæ probationis necessitas locum habet, ubicunque agitur de præjudicio gravi, uti in materia successiõnis & jurepatronatûs. Lott. num. 97. citans Alex. *Conf. 82. num. 6. Vol. 1.* Riminal, & alios juxta *decis. Rotæ* apud Mantio. *decis. 307. num. 3.* Unde licet cessaret concursus personarum contententium de hoc jurepatronatûs (in quo concursu videtur fundata dictæ probationis necessitas) adeò ut sufficere videretur probatio descendentiã generica absque distinctiõne graduum; quia tamen non cessat præjudicium Ecclesiæ ex eo, quòd non sufficiat generica illa, & qualiscunque descendentiã, sed exigatur dependentia legitima, quæ alter non potest constitui quam ex positione graduum, non cessat etiam ratio illa probandi per gradus distinctos. Lott. num. 98. & 99. Porro, quòd attinet qualitatem & mensuram dictæ probationis per gradus distinctos, dum non versamur in antiquis, id est, supra 100. annos, ita ut sit possibilitas habendi testes de veritate, qui nimirum cognoverint personas, descendentiã hæc per eos probatur concludenter, nec admittitur alia probatio. Lott. num. 100. & 102. dum autem versamur in antiquis, seu supra 100. annos, descendentiã non probatur per solos testes de auditu &

fama, ut volunt plures apud Lott. num. 102. nisi concurrant adminicula. Lott. num. 102. & 104. citans Hof. & Abb. in c. licet. de testib. et si enim fama in antiquis inducat præsumptione veritatis, ita ut hinc transferatur onus probandi in negantem; id tamen locum non habet, ubi agitur de fundanda intentione actoris contra reum; ubi enim grave infertur præjudicium alicui, non attenditur præsumptiva hæc probatio per famam. Lott. a num. 105. citans Achill. de prob. *decis. 1. num. 1.* Quapropter ut hæc descendentiã antiqua probetur per testes de auditu, hi ad minimum debent esse duo pro singulis gradibus. Lott. num. 108. citans Innoc. & Bald. in c. Series. de test. Item debent concordare in personis, à quibus audierint; alias in probando hujusmodi gradu reputantur singulares. Lott. num. 109. citans Alex. l. 1. *conf. 82. num. 3.* Marechot. Var. *resol. c. 70. num. 8.* Nat. &c. debent esse personæ graves, & hoc in specie deponere, quòd sic audierint à personis gravibus & fide dignis. Lott. num. 110. qui & debent specificare singulos gradus à stipite, & affirmare, se credere ita esse, ac deponere, se vidisse, quòd consanguinei pro talibus se habeant, ut Soc. Sen. *Vol. 4. Conf. 47. num. 16.* apud Lott. l. c. Absq; eo tamen, quòd necesse sit, ut istæ qualitates in testibus seorsim articulentur ac probentur. Lott. l. c. similiter ut probetur hæc descendentiã per enunciatiuas antiquas in instrumentis publicis, quæ æquipollent famæ, pro unoquoque gradu debent esse saltem duæ, arque ita debet esse concursus duorum instrumentorum, ita ut unum nullatenus sufficiat, Lott. cit. num. 10. ex Aretina. *inj. cum causam. de prob. num. 13.* requiritur insuper, ut qualiscunque enunciatiua proponatur, ea sit necessaria ad actum. Lott. num. 111. ex Dec. *conf. 360. num. 6.* Alex. l. 1. *Conf. 136. num. 11.* Unde ad probandam hanc descendentiã non sufficeret testamentum, in quo quis esset nominatus tanquam filius, & hæres institutus; utcunque enim probent verba illa contra enunciatiuem; nullo tamen modo probant in præjudicium tertii. Lott. num. 112. Gratian. l. 1. *Conf. 140. num. 42.* Rebuff. de *Nominat. q. 1. num. 4.* &c. quòd tamen intelligendum, dum dicta enunciatiua esset nuda & unica; secus enim dicendum, si esset adminiculata, vel etiam concurrerent plura instrumenta. v. g. si cum enunciatiua unica concurreret in eadem persona enunciatiua quasi possessio. Rota apud Seraph. *decis. 1232. num. 3.* vel si eadem enunciatiua coadjuvaretur ex alio instrumento, in quo incurreret eadem enunciatiua, v. g. si post testamentum, in quo quis fuit nominatus & institutus tanquam filius, apparuit aliud testamentum ipsius istius nominati & instituti, in quo ipse alium filium sibi institueret, et si in secundo hoc testamento testator non enunciasset se filium illius, qui primùm testatus est, modò concurrant duæ demonstrationes nominis nimirum, & cognominis. Lott. num. 113. qui & num. 114. advertendum monet, in deducenda & articulanda hæc descendentiã, si appareat in persona alicujus successoris de quasi possessione jurepatronatûs, non esse necessarium exordiri probationem à persona fundatoris, sed sufficere illam articulare per graduum distinctiõnem à persona talis possessoris, eò quòd licet ipsa possessio non transeat à persona in personam, atque ita de defuncto in hæredem. l. cum hæredes. de acquir. poss. juxta dicta à nobis superius; ex ea tamen resultat probatio pertinentiã, & consequenter legitima descendentiã

dentia illius possessoris à primo stipite; ac proinde satis erit, si vendicans patronatum probet se descendere ab illo quasi possessore, modò removeatur omnis æquivocatio circa identitatem talis personæ, quæ est facilis in antiquis; eò quòd dari possint plures personæ ejusdem nominis, de quo vide Lott. n. 102. & seq. plura de probanda descendencia, tam in patronatu gentilitio mixto, quàm simplici, vide superius, ubi explicatum, quid sit juspatronatus gentilitium.

Questio 93. Quæ præcedens juspatronatus ex augmento dotis, adeoque nixus privilegio, propius, ut inquit Lott. l. 2. q. 8. n. 8. n. 32. ad naturam contractus, quàm gratia accedente, justificare teneatur in ordine ad evitandam reservationem & derogationem Apostolicam?

R Esp. primò: debere probare duo: nimirum se fecisse augmentum, & illud tale, seu tantum fuisse, ut inde aucti sint redditus Ecclesiæ, seu beneficii ad medietatem veri valoris; siquidem satis non est probare aliquid, nisi probetur cum sua qualitate. Lott. loc. cit. n. 60. & 61. Hinc

2. Primò satis non est prætendenti ostendere in genere, se dorem auxisse, ita ut, si contra hunc prætendentem allegetur, gratiam patronatus oneri seu impenis ab eo factis in augmentum præponderare, allegans id teneatur probare, etsi enim sic senserit quandoque Rota apud Seraph. id tamen intelligendum cum grano salis, ut Lott. *ibid.* nu. 70. nimirum ubi privilegiatus, seu talis augmentator dotis jvatur quasi possessione præsentandi; hæc enim satis fundat intentionem dicti prætendentis, ita ut, si tunc objiciatur ei gratiam præponderare oneri, seu augmentum ab eo factum non esse ad medietatem dotis, seu non correspondere gratiæ patronatus, id probandum sit objicienti, seu replicanti: Ubi tamen non jvatur eà quasi possessione, teneatur ipse prætendens justificare eam qualitatem, seu factum à se augmentum ad medietatem, quæ uti consuevit semper concipi ad quotam fructuum; ita perperuò incumbit ei onus liquidandi valorem reddituum antiquorum & aliorum ex post à se assignatorum. Lott. num. 71. idque procedit, dum ex inspectione privilegii concessi patronatus non liquet, illud non esse ex causa onerosa, quæ æquivalet concessioni; si enim de hoc liqueret, possessio illa minimè habenda esset in consideratione, & talis prætendens caderet causa, ut patet. Lott. num. 72.

3. Secundò: satis non est, probare, se pro obtinendo patronatu in Ecclesia solvisse principi concedenti; seu verius illius officialibus ingentem pecuniam, quæ etiam valorem prædiorum beneficii superaret: Nam hæc solutio (quam *compendam* vocant) solvitur quidem intuitu hujus gratiæ, seu patronatus obtinendi; at non ad finem benefaciendi Ecclesiæ, ita ut possit tale beneficium commensurari damno Ecclesiæ, quòd ea ex illa reductione in servitutum patitur; non enim apparet, quomodo ista pecunia partita inter officiales tendat in utilitatem Ecclesiæ, aut beneficii, de cujus statu agitur. Lott. n. 63. citans Gonz. gl. 18. n. 27. & Rotam *decis.* 457. n. 17. p. 1. *divers.*

4. Tertiò: satis non est probare, se partim impendisse in augendis redditibus (etsi non ad medie-

tatem) partim in reparationem Ecclesiæ; quia ut quis acquirat juspatronatus ex augmento dotis, exigitur pro forma, ut aucti sint fructus, seu redditus beneficii ad medietatem veri valoris, quæ forma præcisè servanda, ita, ut non admittatur ad implementum per æquipollens, adeoque non sufficit impenfa facta in quamcunque aliam causam ipsius Ecclesiæ. Lott. à num. 65.

5. Quartò: satis non esse probari in augmentum dotis erogatum etiam ultra medietatem; & cum animo inde acquirendi patronatum, sed probandum esse, talem erogationem factam fuisse in executionem talis concessionis & privilegii necessitatem hanc præcisè imponentis: Nam si Papa concessisset patronatum ex mero privilegio, & taliter effectus patronus postmodum nullà ad id necessitate compulsus beneficii fructus ad medietatem, vel etiam ultra, augetet, id augmentum ei non suffragabitur, ut dicatur jam obrinere patronatum ob factum tale augmentum dotis. Nam imprimis hoc augmentum consideratum secundum se, & de jure non est causa sufficiens ad obtinendum juspatronatus: dein consideratum cum privilegio; etiam privilegium hoc non potest ad illud trahi; cum illud antecederet concedens de eo augmento non cogitaret. Unde etiam talis, qui ex post facit tale augmentum sub ista credulitate obrinendi per hoc patronatum, cui Pontifex non derogat, queri non potest, non servatum secum pactum (quæ non servatio esset sola causa retrahens fideles ab augmentandis beneficiorum dotibus) utpote quod, deficiente ob necdum constitutum illud augmentum consensu illius, à quo manavit privilegium, nullum cum eo initum; sed tantum de se ipso queri potest, qui scire debuit, semel de effectu patrono ex causa privilegii, merè gratioso, hæc causa manente integra, non posse ex alia fieri patronum; ita ferè Lott. num. 80. ubi etiam *in fine* addit, idem esse, si talis post adeptum juspatronatus ex privilegio merè gratioso bona Ecclesiæ ab aliis occupata recuperasset suâ pecuniâ; cum credendum non sit, illum hæc fecisse aliâ mente, quàm acquirendi patronatum; utpote quod sibi erat impossibile; cum jam illum ex alia causa fuisset affectus. Quamvis nihilominus novæ isti liberalitati alia correspondeat compensatio, quatenus nimirum tali juspatronatus, quod in substantia augeri non potest, augetur in qualitate; dum quò pinguiores sunt redditus, eò honorabilius efficiatur juspatronatus. Lott. num. 81. citans Cassad. *de jurep. decis.* 3. num. 2. Quin & tali patrono comparatur firmior statio & refugium in casu inopiæ, juxta *c. nobis. h. t.* Porro qualiter computanda & æstimanda hæc augmenti quantitas, vide apud Lott. num. 89. de quo agemus inferius, ubi de reservatione & abrogatione juspatronatus,

PARA: